

Prieš penkerius metus pradėtos rašyti tėvų globos netekusių vaikų istorijos tapo jautriu, širdį virpinančiu spektakliu. Taip netikėtai išsivystė Kuršėnų globos centro darbuotojų idėja papasakoti apie vaikus, kurie atkeliauja į globos centrą, išgyvenimus, keisti visuomenėje vis dar egzistuojančius stereotipus apie globėjų veiklą bei paskatinti daugiau žmonių tapti globėjais.

„Vis dar tenka išgirsti įvairiausių nuomonių apie globą – klausiama, kodėl vaikai turi palikti biologinę šeimą, abejojama, ar globėjai jais tinkamai pasirūpins. Daugiausia dvejonių juntama mažesniuose miesteliuose. Matydami, kokie pažeisti pas mus atkeliauja vaikai, nusprendėme menine forma aprašyti vaikų istorijas ir atskleisti nenudailintą realybę. Taip pat norėjosi ir viduje susikaupusias emocijas išlieti popieriaus lape“, – sako Kuršėnų globos centro (Šiaulių raj.) specialistė Raminta Kudulė.

Vaizdingi pasakojimai, kurie pavadinti „Vieno vaiko istorija“, nuo 2020 m. reguliariai publikuojami Kuršėnų globos centro puslapyje. Ten šiuo metu jau yra trylika tekstų. Juos netikėtai, internete ieškodama temų apie vaikus, surado žinoma teatro režisierė Laimutė Pocevičienė.

Istorijos menininkę taip sudomino ir įtraukė, kad ji kartu su Telšių Žemaitės dramos teatro vaikų ir jaunimo studija „Savi“ sukūrė spektaklį „Gyvenimas, kuriame aš – ne namie“, kuris bus rodomas Trakų rajone liepos 1 d. minint globos sistemos pertvarkos Lietuvoje dešimtmetį. Tai vienas iš Vaikų globos savaitės renginių, kurie birželio 30 – liepos 5 dienomis vyks visoje Lietuvoje. Juos inicijuoja 66 globos centrus vienijantis tinklas „Vaikai yra vaikai“ ir Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba. Šiais metais Vaikų globos savaitės renginiuose apsilankys ir Europos Komisijos nariai, kurie susitiks su vaikų globos bendruomene.

Tikisi, kad atvers būsimų globėjų širdis

Pasak Rugilės Ladauskienės, „Vaikai yra vaikai“ vadovės, įvairiomis komunikacijos priemonėmis siekiama papasakoti žmonėms apie vaikų globą.

„Kuršėniškių istorijos nuo pat pradžių nepaliko abejingų – jose atskleidžiama tokia tikrovė, kokia yra iš tiesų, ir kokie vaikai atkeliauja iki mūsų. Mums buvo kiek netikėta, kad žinoma režisierė pasiryžo imtis šios nelengvos temos ir sukūrė itin paveikų spektaklį, kuris kviečia kitu kampu pažvelgti į globos procesą ir vaikų išgyvenimus. Tikimės, kad šios istorijos ir spektaklis atvers būsimų globėjų širdis ir padidins žmonių jautrumą bei empatiją

globojamam vaikui. Vaikams geriausia augti šeimoje ar saugioje, šeimai artimoje aplinkoje, todėl tiek globėjų, tiek budinčių globotojų poreikis visuomet yra“, – sako R. Ladauskienė.

Balandžio mėnesio duomenimis, globos institucijose gyveno 1082 tėvų globos netekę vaikai, iš jų – 1013 šeiminiuose namuose. 3247 globėjų šeimose augo 4253 tėvų globos netekę vaikai. Laikinais globojamas 1271 vaikas, kuriam nesant galimybių sugrįžti į biologinę šeimą reikės suaugusiųjų, kurie galėtų jį globoti.

Istorijos, kurios įsirėžia į atmintį

Idėja aprašyti vaikų globos istorijas po vieno sukrečiančio įvykio kilo Kuršėnų šeimos namų globos koordinatoriui R. Kudulei. Tik pradėjusi dirbti, ji priėmė į globos centrą atvežtus ketverių ir šešerių metų brolius – jie buvo suplyšusiais drabužiais, purvinais „kroksais“, o ant vaikų ropinėjo įvairūs vabalai.

„Mane, tuomet naują darbuotoją, pamatytas vaizdas supurtė – vaikai negali gyventi tokioje aplinkoje. Mes juos nuprausėme, pamaitinome ir jie apsistojo budinčių globotojų namuose. Puikiai suprantame, kad vaikams geriausia gyventi biologinėje šeimoje, tačiau tokios situacijos priverčia ieškoti geriausių išeikių vaikams, kurie savo šeimose yra neprižiūrimi“, – sako R. Kudulė.

Globos centro specialistės teigimu, vaikų istorijos atsiranda tuomet, kai pajunti, kad reikia apie tai papasakoti. „Aš paruošiu pagrindinius faktus, o kolega Renatas Šemeta įvelka juos į meninį rūbą. Dažniausiai istorijos gimsta po labai išskirtinių atvejų. Pavyzdžiui, kai vaikas buvo paimtas ir sugrąžintas į šeimą penkis kartus. Tokios situacijos labai skaudžios ir įsirėžia į atmintį“, – sako R. Kudulė.

Pasak R. Šemetos, globėjų ir tėvių rengimo specialisto, visi vaikai į globos centrą atkeliauja psichologiškai traumuoti, jaučiasi niekam nereikalingi, jų menka savivertė.

„Globėjai, pas kuriuos laikinai apsigyvena vaikai, pasakoja, kad jų sveikata būna apleista, sulėtėjusi raida. Šeimos aplinkoje jie dažnai nelavinami, patiria psichologinį ar fizinį smurtą. Tenka vaikus supažindinti su maisto įvairove, ne tik duona, vandeniu ar dešrelėmis, mokyti elementarių higienos dalykų. Žmonės turi suprasti, koks pažeistas vaikas atkeliauja pas mus ir kiek gėrio globėjai sugeba duoti globotiniams, parodyti, kokia gali būti mylinti šeima“, – pasakoja R. Šemeta.

Labiausiai ieško vilties

Kursėniškių aprašytas vaikų istorijas į teatro sceną perkėlusi L. Pocevičienė sako, kad spektaklyje labiausiai ieško vilties, kurią svarbu surasti net ir pačiose sudėtingiausiose situacijose, o taip pat nori parodyti ir globėjų laukiančius iššūkius.

Spektaklio centre – keturios jautrios ir tikros vaikų istorijos. Pasakojimai apie du broliukus – Marką ir Beną, taip pat apie Sofiją, Jutą, Titą, Luką ir kitus vaikus, kurie dėl įvairių priežasčių buvo atskirti nuo savo šeimų ir apgyvendinti pas globėjus. Kūrinyje paliečiamos ir kitos svarbios temos – patyčios, užgniaužtos vaikų emocijos, tėvų ilgesys, klasiokų ir draugų nesupratingumas.

„Perskaičiau vieną, antrą, trečią istoriją ir, deja, jose nesuradau nieko teigiamo, sunkūs išgyvenimai, beprotiškai jautru, nežinai, kaip jiems padėti. Telšių Žemaitės dramos teatro vaikų ir jaunimo studiją „Savi“ lankantys vaikai šiai temai neliko abejingi. Jie taip pat turi vidinių problemų, išgyvena asmenines dramas, tad spektaklis jiems tapo savotiška terapija“, – pasakoja spektaklio režisierė.

Jauniesiems aktoriams buvo emociškai sunku įsikūnyti į herojus, jiems padėjo kūrybos procese dalyvavę psichoterapeutai. Taip pat vaikai spektaklio metu keičiasi vaidmenimis – atsiduria ir skriaudžiančiojo, ir skriaudžiamojo pozicijose.

„Temos labai giliai paliečiančios, kuriant buvo ir ašarų, ir pauzių. Po pirmųjų rodymų pastebėjome, kad spektaklyje pasakojamos istorijos jautriai priimamos tiek aštuonmečių, tiek šešiolikmečių, tiek jų tėvų“, – pasakoja spektaklio režisierė.

L. Pocevičienės teigimu, spektaklyje norėjosi perteikti ne tik viltį, bet ir parodyti, kad tarp mūsų yra vaikų, kurie netekę tėvų globos, jaučiasi pasimetę, kupini įvairiausių emocijų ir kaip svarbu jiems augti saugioje šeimos aplinkoje. Režisierė spektaklį planuoja plačiau pristatyti nuo rudens.

Visą informaciją apie globą ir įvaikinimą surasite www.globoscentrai.lt, taip pat paskambinę į nemokamą Vaiko teisių liniją 0 800 10 800.

